

la

L'INSTITUT AGRÍCOLA

Drecera

núm. 188

Juliol-Agost 2021

Revista de la Patronal Agrària de Catalunya fundada el 1851

5€

EL SECTOR AGRARI I LA RECUPERACIÓ

www.institutagricola.org

L'INSTITUT AGRÍCOLA

*Associació d'Empresaris Agraris
Fundat l'any 1851*

Empresaris

4 GEOPOLÍTICA AGRÀRIA

El Partit Comunista de la Xina davant el colossal repte de canviar sense que canviï res

6 RECULL DE PREMSA

Clima y CO₂: la evidencia frente al dogma - Expansión

8 FORESTAL

La nova Estratègia Forestal de la UE: Posa en joc el compromís dels propietaris forestals europeus

12 LLIBRE

No hay apocalipsis - Michael Shellenberg

13 OPINIÓ

Ampliació del Prat. La necessitat de ser intel·ligents

14 ENTREVISTA

Baldari Ros, president de l'Institut Agrícola

19 INFORMACIÓ

Notícies breus de l'Institut Agrícola

21 ECONOMIA

La estanflació de las rentas familiares

24 ALIMENTACIÓ

Amb bona llet es viu millor

25 INFORMACIÓ

Luis Rojas Marcos: "El cerebro necesita recuperarse" Mujer Hoy - ABC

EL SECTOR AGRARI I LA RECUPERACIÓ

Des de fa temps, l'agricultura ha estat essencial per a la producció d'aliments i, per tant, la subsistència de l'ésser humà i, en general, per a tot ser viu. La rellevància del sector agrari, si analitzem la seva eficiència i relació directa amb l'ocupació, comerç interior i exterior; indústria derivada, podem afirmar el caràcter estratègic i insubstituïble de l'agricultura en l'economia mundial. El seu elevat pes i resultat, contrastats estadístics en el PIB nacional i la seva creixent tecnologia, situen a Espanya entre els països més preparats, model per qualitat, variabilitat i alt percentatge de la balança exterior.

Però si el sector agrícola, en general, i l'hortofructicultura en particular, els comparem sectorialment, ens adonarem que la promoció i protecció és inferior al què reben altres, si bé l'adaptació als nous mercats de consum i la formació i experiència de l'agricultor i empreses fomenten l'activitat a través de la solidaritat.

L'agricultura amb especialitats diferents és extensiva en tots els països avançats i, en especial, a Espanya, encara que per raons de clima, qualitat de les terres i especialitats professionals, les regions més productives e intensives són, sobretot, el llevant i sud-est. L'activitat que ens ocupa té fluxos d'efectiu cada dotze mesos, mentre que la resta, la mitja, és de tres, amb el què influeix en els costos lleugerament alcistes, excepte que canviï la productivitat per a l' influència d'una tècnica progressivament superactiva, especialment per l'aplicació, cada cop més intel·ligent, de l'aigua.

La garantia de la rendibilitat a l'agricultura es basa exclusivament en el desenvolupament tecnològic i en la investigació en referència a la metodologia dels cultius.

Sens dubte l'economia de futur té com un dels pilars bàsics l'activitat agroalimentària, la seva indústria i derivats. L'agricultura només és possible si es disposa de terra fèrtil, aigua, clima i experiència tècnica.

Disposem d'una xarxa fluvial de gran qualitat i cobertura territorial integral, però es suspèn el Pla Hidrològic Nacional per manca de solidaritat interregional. No existeixen propietaris exclusius del Patrimoni Hidràulic Nacional, però sí pèrdues i retraïment per a l'economia i la balança exterior.

El desenvolupament agrícola necessita una nova perspectiva en referència a "la investigació agrària" i al "desenvolupament tecnològic" com a garantia de rendibilitat.

Emprenem amb urgència fins a la seva finalització el Pla Hidrològic nacional, ja que ha estat qualificat com a barroer; des de diferents països que les aigües sobrants dels nostres rius, en quantitats exagerades de metres cúbics, siguin desembocades al mar i oceans.

la Drecera

Director:

Josep Maria Majó

Redacció, Administració i Publicitat:

Plaça Sant Josep Oriol, 4 -Barcelona 08002

Tel. 93 301 16 36

Fax. 93 317 30 05

E-mail: info@institutagricola.org

www.ladrecera.com

Impressió:

OFFSET INFANTA

Suscripció anual:

30 euros

Dipòsit Legal:

B - 23.784 - 1993

Associada a l':

LA DRECERA expressa la seva opinió mitjançant l'Editorial. Les informacions i opinions expressades en els articles signats són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALA

El Partit Comunista de la Xina davant el colossal repte de canviar sense que canviï res

El centenari del Partit Comunista de la Xina (PCX) brinda una ocasió extraordinària per fer una reflexió crítica del paper de la Xina en l'actual context geopolític, i quina serà la seva posició futura.

Si hi ha alguna cosa important a destacar d'aquests 100 anys d'existència és la seva capacitat d'aprenentatge contínua dels errors i encerts comesos per altres poderosos règims comunistes al segle XX. Si hi ha alguna cosa que la Xina en cap moment vol repetir és, sens dubte, el desmantellament del règim soviètic, el qual va provocar la desintegració territorial, nombrosos conflictes que encara avui perduren i la consciència d'un Estat com Rússia cada vegada més autocràtic, però amb unes dinàmiques que provoquen desordre, desestabilització i mal comportament econòmic.

No és gens senzilla la tasca d'un règim de partit únic de romandre en el poder i, ni molt menys, ser capaç d'instrumentar una economia cada vegada més de mercat, però dominada per una institució política monolítica, amb una concentració de poder cada vegada major sobre el seu actual líder (el president Xi Jinping) i sense contestació política consistent de cap tipus. La combinació entre una institucionalitat econòmica de mercat i una institucionalitat política dictatorial s'ha produït en diverses ocasions al llarg de la Història en

diferents països, sent l'avantsala d'un procés de transició democràtica. No obstant això, blindar aquesta situació només és possible si el partit únic té la capacitat intergeneracional de controlar una massa crítica de la societat amb dos mètodes: d'una banda, la desactivació de possibles activismes polítics, especialment dels joves i, d'altra banda, una política contínua de 'pal i pastanaga' en matèria de drets i llibertats, amb moviments lents però sense retorn en territoris més hostils com Hong Kong o Xinjiang.

Però si hi ha una eina prou poderosa per aconseguir l'estabilitat a mig termini del règim polític és un progrés econòmic i social consolidat i accelerat en el temps, evitant situacions que puguin provocar fortes protestes socials. El PCX és enemic de taxes elevades d'inflació i atur, a l'igual que de permetre que es consolidin al llarg dels anys estructures corruptes en províncies, municipalitats, ministeris i empreses estatals. Sap que aquestes van ser les causes últimes dels successos de la plaça de Tiananmen de 1989 i l'època més fosca de la història de la reforma econòmica iniciada després de

la mort de Mao. Des de llavors, i després de reprendre el camí de la reforma marcada per Deng Xiaoping a principis dels noranta, la vigilància de la política econòmica és extrema sobre atur i inflació. No es permet flirtejar com fan alguns governs occidentals amb la 'corba de Phillips'.

Estabilitat

A més de l'economia, l'altra característica clau per perpetuar el règim xinès és l'estabilitat, combinada amb la reivindicació d'un passat anterior a les cruentes Guerres Civils que van enfonsar el país abans de 1949. D'aquí i de la vella concepció horitzontal confuciana sorgeix la *'Belt and Road Initiative'* com la gran ofensiva xinesa en matèria internacional. Des del seu llançament al 2013 ha canviat per complet l'equilibri geopolític, accelerant el seu retorn cap a Àsia tal com ho va ser durant l'Edat Mitjana.

Però aquesta gran ofensiva internacional requereix de reformes profundes a nivell nacional. I aquí és on el PCX s'aplica de manera contundent de nou la política del 'pal i la pastanaga'. Conscients de l'enorme cost econòmic i social que té la reconversió econòmica d'una bona part del seu teixit productiu, ha de dur a terme una profunda reconversió industrial que passa per una reducció dràstica del nombre d'empreses de titularitat estatal (*state-owned enterprises*, SOEs per les seves sigles en anglès) i fins i tot per una política controlada de *defaults* selectius en aquelles companyies que no poden rescatar-se, encara que estiguin sota l'empara d'una municipalitat o província.

La por a una crisi de deute en cadena de les SOEs s'ha estès especialment en l'últim any on les taxes de *default* a les SOEs s'han disparat. Només la suspensió de pagaments de 10 empreses estatals del sector industrial ha suposat el 42% del total, mentre que, en el còmput dels últims cinc anys, 25 SOEs han representat un terç dels defaults totals.

I, al mateix temps, unes creixents necessitats de desenvolupament econòmic intern que obliguen a replegar part de la internacionalització de l'empresa xinesa al món, la qual va suposar importants beneficis per a l'economia de país, però també costos com les massives sortides de divises estrangeres amb les que finançaven les adquisicions a l'estranger, perjudicant la balança de pagaments xinesa. Des 2015-2016, el Govern xinès ha obligat a replegar a l'estranger a un terç dels seus SOEs.

El PCX, en suma, té per davant el difícilíssim repte de canviar la Xina sense que res canviï en el polític. D'una banda, sortirà de la crisi COVID amb un pes 1,5 punts percentuals major sobre el PIB mundial, arribant a aconseguir el 20% per 2026 segons les últimes estimacions del Fons Monetari Internacional (FMI). Però, d'altra banda, tindrà sobre sí els focus d'un enfrontament a aquesta vegada sí que 'fred' amb els Estats Units, la postura avui és més erràtica que durant el mandat Trump, a compte no només dels acords comercials i d'inversió, sinó molt especialment per la investigació sobre l'origen de la COVID. No és d'estranyar la figuració recent del president Xi recordant Mao, la qual s'ha d'interpretar com el que és: un pols negociador més.

Javier Santacruz, *Economista*
Cap del Servei d'Estudis de l'Institut Agrícola

Publicat a *El Economista* 2/7/2021

El presidente chino, Xi Jinping. Foto: Reuters

Clima y CO₂: la evidencia frente al dogma

La evidencia paleo-climática muestra que los periodos de altos niveles de CO2 no preceden a las altas temperaturas, sino que son posteriores.

Pascal Richet

Desde su domesticación hace 400.000 años, el paulatino dominio del fuego ha determinado en gran medida la evolución de la humanidad. Así como la cocción de los alimentos condujo a una regresión de las mandíbulas y a un desarrollo del cerebro humano, las artes del fuego han dado lugar gradualmente a la civilización moderna. La cerámica, la metalurgia, los morteros de cal y cemento, las máquinas de vapor, la luz artificial, los motores de explosión y de reacción, la producción de electricidad, todos estos avances tan familiares han estado indisolublemente ligados al fuego y, por tanto, a la producción de dióxido de carbono (CO₂) mediante la combustión de madera, gas, petróleo u otras sustancias.

El aumento de la población mundial y el incremento del nivel de vida han provocado, por supuesto, un aumento de las emisiones de CO₂ a la atmósfera. Según el dogma imperante, se culpa al efecto invernadero atribuido a este gas de una alteración climática con consecuencias catastróficas de lo más variadas y, por tanto, la descarbonización en pocas décadas de las actividades humanas para luchar contra esta perturbación se convertiría en un imperativo. Sin embargo, retroceder milenios de ingenio humano es un desafío formidable, como ilustra el coste estimado por el Banco Mundial en ¡89.000 billones de dólares sólo para el periodo 2015-2030!

Dado el carácter colosal de las inversiones anunciadas y los recursos minerales y energéticos que se van a comprometer, conviene asegurarse de que los efectos del CO₂ son realmente los descritos. En primer plano se encuentran los modelos climáticos por ordenador, en los que se confía mayoritariamente hoy en día, pero

que adolecen de muchas limitaciones. La principal es que abarcan periodos de tiempo demasiado cortos para dar cuenta de los grandes ciclos de glaciación-deglaciación, los cambios climáticos más tangibles, que se producen a lo largo de decenas de miles de años. La situación es análoga a la que se daría si tomáramos una pequeña ola como base de una teoría de las mareas sin tener en cuenta ciclos enteros de subidas y bajadas de distinta magnitud.

Capas de hielo polares

Los modelos climáticos también han relegado a un segundo plano registros mucho más reveladores. Los más valiosos los ofrecen las capas de hielo polares, donde las herramientas analíticas modernas pueden descifrar los mensajes climáticos de la historia del planeta que han conservado a medida que la nieve se compactaba en el hielo atrapando diminutas burbujas de aire. Por ejemplo, es posible medir con precisión el contenido de CO₂ (y de metano, CH₄) de estas burbujas en función de la profundidad del hielo en los núcleos extraídos y, por tanto, de su antigüedad. Y como la temperatura de depósito de la nieve también puede determinarse mediante métodos isotópicos, se dispone de un registro continuo de estos parámetros por periodos de cientos de miles de años.

En este sentido, las muestras de hielo extraídas de la base antártica de Vostok constituyen una ineludible referencia entre los científicos que estudiamos la historia del clima terrestre, porque abarca los cuatro ciclos sucesivos de glaciación-deglaciación de los últimos 423.000 años. Su análisis ha confirmado que estos ciclos son gobernados principalmente por las variaciones del calor recibido del sol a medida que

varía la órbita de la Tierra debido a complejas interacciones gravitatorias. En el contexto de estos ciclos astronómicos, conocidos como ciclos de Milankovitch, la cuestión es entonces saber qué papel amplificador puede haber desempeñado el CO2 atmosférico. Esta pregunta puede responderse mediante un examen muy sencillo de las pertinentes relaciones de causa y efecto a la luz de los principios de la lógica establecidos por Aristóteles hace 2500 años.

Según el principio de no contradicción, una proposición y su contraria no puede ser verdaderas al mismo tiempo. Sin embargo, la evidencia paleo-climática muestra que los periodos de altos niveles de CO2 no preceden a los periodos de altas temperaturas, sino que son posteriores a los mismos y sistemáticamente más largos. Por tanto, si es la temperatura la que aumenta antes que el CO2 y si los periodos de CO2 elevado duran sistemáticamente más que los periodos de altas temperaturas (es decir, que las temperaturas empiezan a bajar aunque los niveles de CO2 se mantengan elevados), la lógica refuta la creencia de una relación causa-efecto entre aumento de dióxido de carbono y aumento de temperatura. La evidencia, por cierto, tampoco muestra fluctuaciones en los niveles de CO2 de corta duración similares a las mostradas por las temperaturas.

¿Qué puede ocurrir entonces? Resulta que la atmósfera contiene una cantidad ínfima de CO2 en comparación con los océanos, y que la solubilidad del CO2 en el agua disminuye al aumentar la temperatura. Por tanto, el contenido de CO2 de la atmósfera se ha ajustado a lo largo del tiempo a las variaciones de temperatura con desfases temporales debidos a la homogeneización química relativamente lenta de los océanos. Un argumento de peso refuerza esta conclusión. El metano es un producto de la actividad biológica que aumenta con la temperatura y se correlaciona perfectamente con ella. Si el CO2 contribuyera al calentamiento atmosférico, sus niveles deberían estar correlacionados con los del metano. Pero no es así en absoluto.

Esta conclusión no contradice en absoluto la existencia del ligero calentamiento observado en las últimas décadas. En efecto, los núcleos de hielo de Vostok revelan la existencia de breves episodios de calentamiento, muy numerosos, a los que curiosamente no se presta atención, y cuya causa puede atribuirse a otros factores tales como las fluctuaciones de la actividad solar. En definitiva, lo que ocurra en unas pocas décadas ofrece poca información sobre la evolución climática, cuya unidad de medida se acerca más a la decena de miles de años.

Que los efectos del CO2 sobre el clima son mínimos no es, ni mucho menos, una conclusión nueva, aunque los que ya lo han establecido sobre otras bases científicas chocan con el pretendido "consenso" sobre la cuestión. En realidad, esta noción de consenso no es pertinente aquí, porque la historia de la ciencia no es más que un largo paseo por el cementerio donde descansan en paz las ideas aceptadas sin discusión durante mucho tiempo. Más bien, sirve de justificación para desterrar del debate cualquier idea heterodoxa que cuestione el dogma.

Como he podido experimentar, el rasgo más inquietante del debate sobre el clima es el deseo de descalificar de entrada al adversario arrastrándolo a otros campos no relacionados con el problema, en lugar de ofrecerle comentarios críticos a los que podría responder científicamente. Sorprendentemente, el libre debate en que se ha basado el progreso científico en la Historia ha sido sustituido por acciones propias del totalitarismo como la difamación, el intento de silenciamiento y la persecución del disidente bajo amenaza de ostracismo. Quizá Aristóteles, con su lógica, pensaría que esta violencia y esta imposición son en sí mismas un indicio de en qué lado del debate se encuentra la verdad.

Institut de Physique du Globe de Paris

La nova Estratègia Forestal de la UE:

Posa en joc el compromís dels propietaris forestals europeus

El passat juliol, la Comissió Europea va publicar la seva Estratègia Forestal de la UE per a 2030. Malgrat algunes millores, el text aprovat no aconsegueix reequilibrar les versions anteriors del text que ja han causat controvèrsia. L'Estratègia posa en joc el compromís dels propietaris forestals europeus, ja que no aconsegueix un equilibri entre les diverses funcions dels boscos, entre els riscos i les oportunitats, i no té accions concretes exhaustives per donar suport al sector forestal.

8 Els propietaris forestals europeus reconeixen les declaracions positives de l'estratègia sobre el paper dels propietaris forestals, però malgrat elles **la Comissió ha publicat avui una estratègia desequilibrada que obstaculitza la multifuncionalitat dels boscos de la UE i qüestiona la gestió forestal sostenible existent i satisfactòria a la UE**. A més, no s'han complert les expectatives dels propietaris de boscos sobre el paper de l'estratègia com a eina de coordinació en relació amb totes les polítiques de la UE relacionades amb els boscos. Les nombroses crides dels propietaris forestals, del sector forestal en general, dels diputats al Parlament Europeu i dels Estats membres, no s'han escoltat en la Comissió.

"L'estratègia és una veritable decepció per als propietaris forestals europeus. Malauradament, senten que es basa més en la ideologia i les emocions que en la seva realitat quotidiana. El suport i la motivació dels propietaris de boscos són crucials per a l'aplicació de qualsevol idea i mesura relacionada amb els boscos. El text aprovat no permet aquesta aprovació. Els propietaris forestals veuen el seu paper en assolir els objectius del Green Deal i volen treballar junts cap a l'objectiu, però necessiten un marc polític holístic que recolzi la seva feina". diu Fanny-Pomme Langue, secretària general de la CEFP en nom d'una coalició que inclou a Copa-Cogeca i ELO.

La majoria dels boscos de la UE són de propietat privada. Per tant, aquesta estratègia i els seus objectius només poden aplicar-se amb un reconeixement i respecte reals d'aquells que han estat els seus cuidadors durant generacions i **dels seus drets de propietat** – *emparrats per la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea* - . Els propietaris de boscos estan triant l'opció de gestió forestal més adequada per les seves terres dins dels límits ja establerts per la legislació nacional i els principis sostenibles i prospectiva. Com ho van expressar diversos propietaris forestals a la campanya "Benvinguts al meu bosc", el canvi climàtic és el major desafiament que enfronten els boscos i els propietaris forestals i l'únic que és segur és la incertesa. El que els propietaris forestals necessiten és suport polític, social i econòmic per al seu treball i els seus esforços, no una estratègia que creu encara més incertesa.

Un exemple clar que il·lustra la bretxa entre l'estratègia i les necessitats dels propietaris forestals és el fet que no hi ha un capítol específic sobre l'adaptació i mitigació del canvi climàtic ni sobre el finançament més enllà dels serveis ambientals. A més, les accions proposades es centren principalment en un aspecte de la sostenibilitat: el mediambiental, **oblidant absolutament la sostenibilitat econòmica i territorial del lloc on es pretén implantar la Estratègia**.

A la diversitat dels boscos de la UE i a la seva història, gestió i propietat, i al principal repte que planteja el canvi climàtic, l'estratègia respon amb un enfocament bastant prescriptiu i de talla única. Peticions d'un sistema addicional de certificació més proper a la natura, publicitat del logotip de Natura 2000 per a productes no fustaners, recomanacions per evitar pràctiques específiques, un enfocament estret de la bioeconomia: **cap d'elles respon a les demandes del sector**. Per contra, poden posar en perill la gestió sostenible dels boscos, soscavar els múltiples serveis per al medi ambient i la societat i la contribució dels boscos a mitigar el canvi climàtic amb més càrrega reglamentària i menys fonts d'ingressos de l'ordenació forestal.

A més, a l'obrir la porta a nous indicadors i llindars de gestió forestal de la UE, l'estratègia està posant en joc el procés paneuropeu de l'Europa forestal, (Certificació PEFC de gestió forestal sostenible) del què la Unió Europea en forma part.

En relació amb això, la nova proposta legislativa per a l'observació, notificació i recopilació de dades forestals de la UE anunciada en l'estratègia i els plans estratègics no només està desafiant la competència dels estats membres en matèria forestal, sinó que també planteja moltes preguntes dels propietaris forestals en relació amb l'objectiu polític final i l'aplicació d'aquesta iniciativa.

Els propietaris forestals europeus estan fermament compromesos a exercir el seu paper en la consecució dels objectius del Pacte Verd, sempre que s'estableixi el marc polític adequat.

És del tot necessari reconèixer el paper que ja té i tindrà l'actual model de gestió forestal i establir la necessària coordinació entre estratègies europees, entre les que, se'ns dubte, han d'estar l'Estratègia de la Bioeconomia (*que ha d'incloure l'aprovisionament de matèries primeres renovables als sectors industrials europeus*) i el Marc Europeu sobre Clima i Energia per al 2030 – Estratègia Energètica de la UE.

L'establiment d'una Estratègia Forestal únicament centrada en aspectes ambientals i la consecució d'alguns dels objectius del Pacte Verd, només augura tensions i dificultats amb la resta d'objectius i estratègies europees, i posa en qüestió pilars fonamentals del Dret Europeu com són l'article 17 de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea (Dret de Propietat) i el marge d'autonomia dels Estats Membres a l'hora de regular les polítiques ambientals segons el Tractat de Funcionament de la Unió Europea.

L'Institut Agrícola, com a membre actiu de la CEPF, ha seguit de prop el procés de consulta i aprovació d'aquesta Estratègia per part de la Comissió Europea. L'Institut proposarà juntament amb la resta de entitats membres, la necessària revisió de la decisió presa per la Comissió, amb una adaptació més propera a la realitat forestal europea.

A tal efecte, esperem les reaccions del Consell i del Parlament Europeu ja que les posicions d'aquestes institucions, lamentablement, tampoc no s'han tingut en compte.

Carta conjunta dels **ministres responsables de Silvicultura** d'Àustria, República Txeca, Estònia, Finlàndia, Alemanya, Hongria, Letònia, Polònia, Romania i Eslovàquia sobre l'Estratègia Forestal de la UE

Estimado Vicepresidente Ejecutivo Sr. Timmermans:

Estamos profundamente preocupados por el proyecto de estrategia forestal de la UE que circula actualmente. No comprende considerablemente el papel multifuncional de los bosques y el sector forestal, ignora la competencia de los Estados miembros y hace caso omiso del objetivo clave de la Comisión en favor del crecimiento ecológico, al tiempo que **reduce los bosques principalmente a consideraciones medioambientales** y no tiene en cuenta los aspectos socioeconómicos. **Esto es inaceptable**

Sobre la base de los Tratados de la UE, reiteramos que la **responsabilidad de los bosques recae en los Estados miembros** y que todas las iniciativas forestales a escala de la UE deben respetar el **principio de subsidiariedad y proporcionalidad**, así como las **competencias de los Estados miembros** en este ámbito

La estrategia debe desarrollarse en estrecha cooperación con los Estados miembros de la UE, tal como se establece en la Comunicación de la Comisión «Legislar mejor» y respetando los principios de buena gobernanza. **Las conclusiones del Consejo y el informe del Parlamento Europeo** sobre la Estrategia Forestal de la UE ofrecen **orientaciones políticas claras**.

Sin embargo, **la Comisión no ha involucrado a los Estados miembros** en la elaboración de la estrategia. Tampoco ha habido un debate en el **Comité Forestal Permanente** (el principal foro para debatir todas las cuestiones relacionadas con los bosques, garantizando la coordinación y la coherencia de las políticas forestales a escala de la UE), ni tampoco la Comisión facilitó activamente información sustancial a nivel del Consejo.

Al examinar el proyecto actual, es evidente que las opiniones de las principales instituciones de la UE, el Parlamento Europeo y el Consejo, han sido ignoradas en gran medida. En su lugar, **la Comisión ha elegido un enfoque tecnocrático, único y descendente**.

- **Instamos a la Comisión a que respete las competencias en materia de bosques.**
- **Instamos a la Comisión a que siga las Conclusiones del Consejo** sobre la Estrategia Forestal de la UE después de 2020, que ofrecen orientaciones políticas para proteger los bosques y mejorar su resiliencia y sus servicios ecosistémicos, garantizando al mismo tiempo la competitividad y la sostenibilidad del sector forestal de la UE.
- **La Comisión debe reconocerla diversidad de los bosques europeos** y los aspectos prácticos de la gestión forestal sostenible, así como diferencias en las condiciones naturales, socioeconómicas y culturales entre los Estados miembros.

- No vemos las **múltiples funciones** de los bosques y el papel de la **Gestión Forestal Sostenible, que estaban en el centro de la estrategia actual**, suficientemente reflejadas en el enfoque global, dando lugar a **grandes desequilibrios** dentro de los tres pilares de la sostenibilidad. El concepto amplio e internacionalmente convenido, holístico y dinámico de la **ordenación sostenible de los bosques**, que en gran medida está arraigado en las legislaciones nacionales y se aplica a través de ellas, **debe ocupar un lugar central en la nueva estrategia**.
- Los ministros que apoyan los bosques **piden a la Comisión que siga el programa de crecimiento verde y se oponga a la intención de reducir únicamente los bosques a consideraciones medioambientales**. Tenemos que reconocer que nuestros bosques europeos gestionados de forma sostenible ya contribuyen de manera importante, no solo a nuestros objetivos medioambientales y climáticos, sino que también **contribuyen de manera significativa al desarrollo socioeconómico y rural**.
- **Nos oponemos firmemente a una propuesta legislativa sobre la planificación y el seguimiento de los bosques de la UE**. Este instrumento supondría una **carga administrativa sin precedentes** para los Estados miembros y los operadores, mientras se desconoce el razonamiento, la finalidad y el valor añadido. Rechazamos especialmente la intención de la Comisión de establecer indicadores y umbrales de la UE y de un nuevo sistema de certificación forestal para la gestión forestal sostenible y **regular en detalle las cuestiones y prácticas individuales** de todos los Estados miembros y de los propietarios y gestores forestales.
- En cuanto a la **bioeconomía**, el proyecto de estrategia simplemente echa de menos la **contribución holística** que tienen los productos de la madera para **sustituir a los productos y combustibles fósiles, así como** su contribución única para avanzar hacia una economía más verde y circular. Como tal, pasa por alto plenamente los beneficios climáticos y socioeconómicos y el pleno potencial de la eficiencia de los recursos que los bosques podrían tener para la bioeconomía.
- En vista de lo anterior, instamos a la Comisión a tener en cuenta la **Declaración Ministerial de Bratislava «El futuro que queremos: Los bosques que necesitamos»**, **firmado por la UE y apoyado por ambos comisarios, Janusz Wojciechowski y Virginijus Sinkevičius**, en la Octava Conferencia Ministerial Forest Europe.

Se supone que la Estrategia Forestal establecerá un marco coherente tanto para las políticas forestales de la UE como para las políticas forestales nacionales de cada Estado miembro. Esperamos de la Comisión una estrategia que apoye las estrategias e iniciativas forestales de los Estados miembros, así como el sector forestal y los propietarios y gestores forestales que sigan desempeñando las múltiples funciones que nuestros bosques proporcionan como requisito previo para contribuir a los objetivos del Pacto Verde de la UE.

La Comisión debe basarse en la amplia experiencia y motivación de los Estados miembros, los propietarios de bosques y los gestores forestales comprometidos con la gestión forestal sostenible como concepto bien establecido y dinámico. Durante siglos, estas personas/ciudadanos han dado forma a nuestros paisajes culturales tradicionales. La estrategia debe motivar a todas las personas que trabajan por los bosques y tratar de integrar su experiencia y sus conocimientos, lo que es clave para salvaguardarlos en el futuro.

Instamos a la Comisión a que revise el proyecto y refleje las opiniones de los Estados miembros y del Parlamento. A la luz de lo anteriormente mencionado, aplazar la publicación de la estrategia daría tiempo suficiente para implicar adecuadamente a los Estados miembros.

Atentamente,

Elisabeth Kostinger, Ministro de Agricultura.

Viena, 2 de julio de 2021

Lectures recomanades

NO HAY APOCALIPSIS

Por qué el alarmismo mediambiental nos perjudica a todos

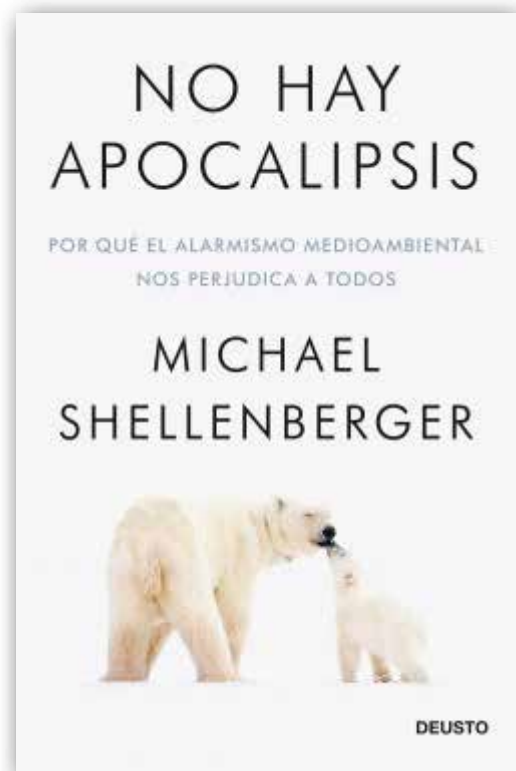
Michael Shellenberg

Michael Shellenberger porta lluitant per un planeta més verd durant dècades. Va ajudar a salvar les últimes sequoies del món. Va participar en el precedent de l'actual nou pacte verd. I va liderar una reeixida iniciativa de científics i activistes del clima per mantenir en funcionament les plantes nuclears i evitar així un pic d'emissions.

Però al 2019, mentre alguns afirmaven que «milers de milions de persones moriran», generant una enorme ansietat entre la ciutadania, Shellenberger va decidir que, després d'una vida com a activista ambiental, com a expert en energia i pare d'una adolescent, havia de manifestar-se per separar la ciència de la ficció.

Perquè, en la majoria dels països desenvolupats, les emissions de carboni s'han anat reduint durant més d'una dècada després d'haver arribat al seu màxim. Les morts degudes a condicions climàtiques extremes, fins i tot en les nacions pobres, ha disminuït un 80 per cent en les últimes quatre dècades. I el risc que la Terra s'escalfi fins a temperatures molt altes és cada vegada més improbable, gràcies a l'alentiment del creixement de la població i l'abundància de gas natural.

Què hi ha realment darrere de l'auge de l'ambientalisme apocalíptic? Poderosos interessos financers. Desig d'estatus i poder. Però sobretot hi ha un desig de transcendència entre persones suposadament laiques. Aquest impuls espiritual pot ser natural i saludable. Però al predicar la por sense amor, i la culpa sense redempció, la nova religió no està aconseguint satisfer les nostres necessitats psicològiques i existencials més profundes.

Michael Shellenberger és un activista mediambiental nord-americà. És fundador i president de Environmental Progress, una organització de recerca independent amb seu a Berkeley, Califòrnia, que lluita per l'energia neta i la justícia energètica.

Així mateix, durant més de dues dècades, ha escrit sobre energia i medi ambient per a *The New York Times*, *The Washington Post*, *The Wall Street Journal* i *Nature Energy*, entre altres publicacions. La revista Time el va nomenar «Heroi del medi ambient» en 2008.

Ampliació del Prat: La necessitat de ser intel·ligents

Ens trobem en un moment crucial per impulsar projectes que facin transformació socioeconòmica com és l'ampliació del Prat, demandada des de fa molts anys com a pilar bàsic del posicionament internacional de Barcelona i com l'oportunitat històrica d'eixamplar els límits del creixement de Catalunya. Tot i això, algunes de les parts implicades estan confonent les seves prioritats i discurs, la qual cosa pot convertir-se en un important fre al progrés si no es té una mirada correcta de la situació.

L'ampliació del Prat serà un èxit si aconseguim conjugar quatre àmbits fonamentals: econòmic (inversió, creixement, generació d'ocupació), social (cohesió social i desenvolupament urbà), mediambiental (potenciar el capital natural existent i futur) i territorial (fortalesa productiva agroalimentària, interconnexions amb l'exterior ...). Aquestes variables conformen un sistema quadridimensional en què cap ha d'estar predeterminada inicialment i en què l'elecció que es faci de cadascuna té efectes sobre les altres. Res no és de franc, i menys quan ens hi juguem el nostre futur.

De tots els àmbits anteriorment assenyalats, el que tristament s'utilitza com a arma llancívola contra la resta és l'àmbit mediambiental. Alguns dels *stakeholders* involucrats instrumenten la conservació ambiental com l'ariet per imposar límits artificials i perjudicials a la ciutadania i als el medi ambient. Només s'ha de veure la qualitat i eficiència de la gestió dels espais naturals acollits a alguna figura de protecció especial, que és manifesta-

ment millorable per la falta de criteri econòmic i tècnic no basat en apriorismes ideològics (la situació de la Ricarda, com es va gestionar al Delta del Llobregat ...).

Prenent les dades de l'Idescat i del Departament de Territori (d'una antiguitat i falta d'actualització alarmants aquests últims), mentre la superfície protegida sobre el total del territori català creixia en més de 10 punts (actualment en el 32%), les poblacions de 258 espècies vertebrades i invertebrades han caigut un 22% entre el 2002 i el 2016 segons l'índex de *Planeta Vivo*. Aquestes dades mostren fins a quin punt ha estat un fracàs donar un "xec en blanc" a la Generalitat i encarregar-li una comesa que en el fons no sap executar.

És possible un nou model d'integració de la biodiversitat en els grans projectes de país que no sigui un simple canvi de cromos en forma de compensacions on més quantitat no equival a més qualitat.

Cal evitar les dinàmiques caduques i mirades mancades del més elemental rigor científic i pràctic. Per complir amb la normativa europea no hi ha un sol camí, sinó múltiples maneres de conjugar els quatre àmbits assenyalats per obtenir un resultat més eficient i eficaç, protegint la sobirania productiva agroalimentària tal com s'estableix en els tractats de la UE i la cohesió social i territorial que persegueixen els ajuntaments de la zona. Som a temps d'aconseguir una entesa àmplia.

Baldiri Ros
President de l'Institut Agrícola
Vicepresident de Foment del Treball

Publicat a La Vanguardia 28/07/2021

BALDIRI ROS

President de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre

Amb 170 anys d'història, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre està vivint i protagonitzant els canvis que s'estan produint en el sector agrícola espanyol i català des d'una òptica d'empresaris tradicionals integrats en les patronals de referència com Foment del Treball o CEOE, però alhora des d'un punt de vista innovador. Amb un discurs en defensa de la propietat i l'economia de mercat, l'Institut mira cap a Europa com el terreny d'actuació més important per als propers anys i advoca per reformes importants que col·loquin el sector agroalimentari a la mateixa alçada que altres sectors de l'economia que generen un alt valor afegit.

Baldiri Ros, pagès de naixença, empresari agrari de vocació i de formació Enginyer Tècnic Agrícola i Master Superior en Riscos Laborals per la UB, n'és al capdavant, situant l'Institut Agrícola com la seu dels empresaris agroalimentaris i forestals de Catalunya, fent-se escoltar arreu d'Espanya i Europa. Actualment és vicepresident de Foment del Treball i membre de la Junta Directiva de la GEOE.

Senyor Ros, comencem per una dada important com és el 170 aniversari de l'Institut Agrícola. Imagini que se li acosta algú que no coneix aquesta institució. ¿Com li resumiria breument aquest més de segle i mig d'història de l'Institut Agrícola i què és avui aquesta casa?

És una història apassionant la d'una institució que porta 170 anys vinculada al sector agroindustrial. Va néixer per innovar i modernitzar l'agricultura en un moment en què hi havia una necessitat peremptòria de produir aliments a gran escala. Es van buscar nous cultius, noves maquinàries, una renovació que només era possible obtenir en l'àmbit privat atès que en aquells moments l'administració no existia. Es va convertir en l'actor protagonista d'aquest canvi en tècniques i cultius per millorar la productivitat.

En l'evolució que hem tingut fins avui, l'essència és la mateixa donant-li, avui, una visió autènticament empresarial i també d'un món rural amb una despoblació que cal combatre. I d'aquí la nostra pertinença també a Foment del Treball on comptem, en aquest moment, amb una de les seves vicepresidències.

És una història a grans trets on es poden destacar avenços significatius com el laboratori agrícola, la creació del primer Cava, les primeres granges escoltes, el Canal d'Urgell ... Tot això sempre vinculat a la millora de la qualitat de vida dels agricultors i la millora de les empreses. Sempre hem tingut aquests objectius clars i concrets.

L'experiència és un grau, no només en aquesta casa sinó també en el seu equip directiu. De tots aquests anys com a president de l'Institut Agrícola donant diferents batalles i enfrontaments molt diversos, ¿com creu que ha evolucionat la posició de l'Institut tant en el sector com en general, en això a més que comentava fa un moment, del món econòmic i empresarial?

No ha estat fàcil, ja que partíem de petites economies familiars, i això ja no és una realitat factible, cal evolucionar. Hem defensat un model empresarial contrari al majoritari que defensava que no calia guanyar molta dimensió. Nosaltres creiem que és necessari créixer i agrupar-se per poder ser competitius, i és el que intentem transmetre com a canvi de paradigma tant a Catalunya com a Espanya i sobretot a la Unió Europea. Si la Unió Europea no canvia la seva visió de model agrari, difícilment tindrem competitivitat i serem més vulnerables davant economies molt més competitives.

Aquests són els nostres objectius. Amb la pertinença a Foment del Treball i a la CEOE, treballem en una tasca de pedagogia, influència i relació que no és senzilla. És probable que el model agrari "verd" impulsat per l'actual Comissió Europea s'acabi imposant: la idea de petites explotacions, el consum de proximitat ... Pot estar bé com a discurs, però soc de l'opinió que el primer i més important és ser competitius per aconseguir economies d'escala i, gràcies a això, poder complir amb tots els objectius de conservació de la biodiversitat, qualitat dels aliments i influència positiva sobre la resta de l'economia que cada vegada se'ns imposa amb més força.

Si li sembla, passem a parlar del present i també, és clar, del futur del sector agroalimentari. Si hagués de destacar tres reptes concrets per al sector agroalimentari a nivell europeu, ¿quins serien, segons la seva opinió?

En primer lloc, canviar el model empresarial. És fonamental per ser competitius. Hem de passar d'un sector subvencionat en rendes per ser un sector potenciador d'estructures productives forts i estables en el temps.

En segon lloc, la professionalització del sector. El sector necessita gent molt ben preparada, per conèixer estratègies, comercialització, posicionament del sector agroalimentari al món. Quan s'ha intentat fer un Màster en aquest àmbit (excepte exemples molt concrets com a Sevilla amb Sant Telmo i algun més) els resultats han estat escassos. Es va intentar en els anys vuitanta amb l'IESE fer un màster sobre direcció d'empreses agràries i empreses cooperatives, però no va tenir èxit.

I, en tercer lloc, la internacionalització, arribar a qualsevol part del món. No cal ser una gran multinacional sinó simplement una empresa ben dimensionada per ser capaç d'exportar qualsevol cosa a qualsevol part del món. Es necessita produir amb valor afegit, capacitat de produir productes que els altres no produeixen, amb la qualitat i l'exigència que els consumidors volen.

Senyor Ros: ¿creu que estem "condemnat" a un món on l'agroindústria, el sector alimentari, pesarà menys de l'1% de l'PIB? (ara estem al voltant del 5 només en el que és el sector primari) ¿Per què sí se li posen objectius de tot el que ha de pesar en el PIB la indústria i altres sectors i no l'agricultura?

Que no hi hagi objectius de pes sobre el PIB d'un sector tan important com l'agroalimentari és inaudit. És un sector que, en el conjunt de tota la cadena, estem al voltant del 15% del PIB. Quan es parla de reindustrialitzar Espanya o Catalunya no es té en compte el sector agroalimentari, la qual cosa és inconcebible.

És evident que cal canviar aquesta tendència. Em sembla bé que calgui reindustrialitzar el país, però un dels temes fonamentals per a aquesta reindustrialització és el sector agroalimentari que és el que ens dona la sobirania productiva en aquest país. La sobirania alimentària ens la pot garantir Brasil, la Xina o l'Índia, però la sobirania productiva depèn de nosaltres mateixos, i ja veiem que el tema de la crisi de les matèries primeres està posant en alerta qüestions com els preus, la cistella de la compra, la renda familiar disponible que patirà molt.

Gairebé sempre que s'aborda en els grans mitjans de comunicació, també a les xarxes socials, el sector agroalimentari, sovint sorgeixen les mateixes discussions, els mateixos tòpics, si em permet, quan parlem de subvencions, l'escàs valor que percep l'agricultor respecte a la resta de la cadena alimentària, etc. ¿Què creu que pot fer-se des del propi sector per evidenciar que és economia com qualsevol altra i no un "món a part" que necessiti estar permanentment subvencionat?

Si estem més pendents del que ens poden resoldre les administracions públiques i altres sectors, difícilment aconseguirem això. Per tant, es pot actuar en l'àmbit més important que és Europa, la qual cosa ha de ser la primera instància en aquest canvi de paradigma, que tota la política agrària comunitària vagi dirigida més a potenciar estructures que no a potenciar rendes. Avui dia, gairebé un 30% a Espanya de la renda agrària prové de subvencions, la qual cosa és un mal símptoma.

Hi ha sectors que no - com el porcí o els fruiters- però la gran majoria sí que ho són.

Som economia de la mateixa manera que altres sectors, es pot arrencar un procés de generació de competitivitat com a proveïdors d'altres sectors. Per a això no hi ha subterfugis ni dreces com establir preus mínims. No podem acceptar que algú ens protegeixi per poder continuar fent la tasca. Per exemple, en el món de la llet i donades les seves problemàtiques actuals, les grans granges de més de mil vaques, poden competir en preu i qualitat.

Li pregunto pel que fa a la sobirania productiva. ¿Creu que és compatible l'estratègia "verda" que està posant en marxa la Unió Europea (el Pacte Verd) o això entra d'alguna manera en conflicte amb un principi fundacional de la Unió Europea com és el de la sobirania alimentària?

Hi ha un conflicte evident. Estem perdent capacitat de producció, i si no tenim capacitat no podem complir amb el primer mandat de l'Acta fundacional que era garantir l'alimentació. Així, dependrem de productes exteriors, amb la qual cosa tampoc podrem garantir preus raonables. I tampoc podrem garantir de manera estable una alimentació amb alts estàndards de qualitat. Crec que la visió "verda" que pretén donar la Unió Europea es fa des d'una visió poc intel·ligent. Si reduïm les nostres produccions per preservar el territori i no pensem en l'agricultura, perdrem capacitats exportadores.

Estem en plena onada inflacionista, on un dels perills és que es prolongui provocant un encariment substancial de la cistella de la compra, entre ells, els béns alimentaris. ¿No creu que ara estan començant a arribar les factures de l'ambició climàtica, de l'ambició "verda" europea?

Diria que encara no han arribat les factures importants, però començaran. Els consumidors i les empreses ja comencen a notar increments importants de preus de matèries primeres que probablement si ens esforcèssim en algunes d'elles produint una part important a Europa (i aquí sí que podria cabre la capacitat de subvenció)

per garantir la seva disponibilitat, es produiria una baixada automàtica dels preus. Quan es depèn de mercats exteriors, el dia que es descobreix que ets sensible a la manca de producte, t'ho encareixen.

Pretendre que es visqui a força d'agricultura orgànica o ecològica és una quimera i un perjudici futur difícilment reparable. Per exemple, si només confiem en un model de producció d'ous de corral de "gallines felices", la majoria de gent no podrà menjar ou, i avui l'ou és un aliment on les famílies amb menys ingressos tenen un mecanisme d'alimentació important.

En clau del nostre mercat intern, quin creu que és la importància d'infraestructures, com és el cas de l'ampliació de l'aeroport del Prat, la modernització del regadiu dels Canals d'Urgell o el Corredor Mediterrani ferroviari? És a dir, ¿quin és el paper que aquest tipus d'infraestructures pot tenir, no només per al sector agroalimentari, i de quina manera el sector agroalimentari pot beneficiar-se d'aquest tipus d'infraestructures?

Qualsevol infraestructura que es programi és fonamental per al que hem dit sempre: competitivitat, capacitat d'arribar a altres mercats. Una infraestructura com el Corredor del Mediterrani, és a dir, poder transportar mercaderies des d'Almeria fins al centre d'Europa en transport ferroviari, facilitaria moltíssim la competitivitat.

En segon lloc, una infraestructura a Catalunya com els Canals d'Urgell, amb 80.000 hectàrees de regadiu, ja que si no es modernitza, tindrem dificultats per mantenir un *hub* alimentari com el que hem de tenir al sud d'Europa. La modernització implica una reducció del consum d'aigua, implica millora de les produccions, implica moltíssimes coses que van a favor del que pretenem, que és, amb la mateixa terra produir més, per a ser capaços d'alimentar a més població mundial. Anar contra aquests projectes és anar contra el progrés, contra la riquesa de país, especialment. Com bé sabem gràcies a la història, les elits són les que s'han oposat més als canvis, per què?, perquè ells ja estan bé.

Pel que fa a l'aeroport, cal estar a favor de la seva ampliació perquè això afavorirà l'intercanvi internacional, no només de turisme, sinó de viatges de negoci, de capacitat de relacionar-se amb el món. Però si, a més, tot l'entorn de l'aeroport el convertim en un altre petit *hub* alimentari, solucionant els problemes que tenim d'inundacions, de manca de drenatges ... esdevé un projecte veritablement transformador amb una visió de capacitat econòmica de futur, per ampliar el potencial de proveïment d'aliments a l'entorn de 5 milions d'habitants. A la fi, la realitat és: aeroport internacional, capacitat de transport, de viatgers, d'executius, d'empresaris, i finalment i molt important, un aeroport que permetria grans avions de càrrega que facilitarien el transport.

Una peça clau de futur és reconèixer el valor i la tasca dels propietaris forestals després de dècades d'abandonament i, si em permet l'expressió, de maltractament per part dels reguladors. Pel que fa a aquest sector, quin paper està jugant l'Institut?

El sector forestal sempre ha estat un sector en què hi ha una majoria d'ecologistes o de conservacionistes que pretén que el bosc sigui una cosa inamovible, que no es pugui tocar, la qual cosa vol dir crear ingents quantitats de biomassa perquè es cremi. Cal extreure la biomassa de bosc i cremar-la per a fins energètics. Avui dia amb unes poblacions per hectàrea molt abundants no es permet tenir una gran qualitat de fusta. Llavors la gestió ¿què permet? Doncs deixar la població d'arbres necessaris per a una bona gestió i generar productes i subproductes d'alt valor afegit.

Si el bosc està gestionat la perillositat dels incendis disminueix. Tan important és invertir en prevenció contra incendis com en gestió sostenible. Ara mateix el preu de la fusta està pujant, la qual cosa és un factor important per treure-li un rendiment en lloc de tenir unes masses forestals que no solament no han disminuït amb els anys, sinó que van augmentant. El dogma que cal deixar els boscos madurar és un error. Es poden deixar mostres per saber com eren en l'antiguitat, però no cal deixar grans masses perquè això a la fi es pastura de les flames.

Per finalitzar, vivim una època on es parla recurrentment de la despoblació de les zones rurals, la deslocalització que s'està produint en alguns sectors econòmics, dels seus treballadors, com s'està potenciant

el teletreball, però, en no massa ocasions es parla de la incorporació dels joves al sector agroalimentari, als quals sovint se'ls incentiva fonamentalment a endeutar i a fer inversions en maquinària, fins i tot en la compra de terrenys que són difícilment amortitzables. Imagini que un jove que vol entrar en el sector se li acostés a demanar-li consell, què li diria?

Hi ha dues fórmules per a la incorporació dels joves al sector. D'una banda, hi ha la fórmula de la continuïtat d'una empresa agrícola que ja portava el pare i el fill o filla continua. Aquesta incorporació d'un fill o filla a una explotació familiar no s'ha resolt de manera correcta des de la Unió Europea o des de les administracions públiques nacionals, per què? Perquè obliguen a fer un contracte d'arrendament, a fracturar la finca perquè el jove s'incorpori, en fi, uns mecanismes que són absurds. Si un fill ja treballa amb un pare, caldrà incentivar-li en base a una fiscalitat adequada, facilitar-los la formació adequada, facilitar-los una sèrie de qüestions que els permetin continuar.

Que vingui una persona de fora a muntar un negoci agrari això és més complicat, i el que ho decideix, no cal que li expliquis moltes coses. És a dir, ell pel seu compte vindrà a preguntar-te.

Per descomptat, si hi ha un camí equivocat és el que hi ha fins a la data de forma generalitzada, la incorporació de joves mitjançant ajudes. El percentatge de joves que reben ajudes i sobreviuen als cinc anys és molt baix. Cal buscar fórmules empresarials de continuïtat, com una empresa familiar de qualsevol altre sector.

Pel que fa a la despoblació, realment en un moment en què s'ha estès el teletreball i la deslocalització, ens hem trobat que les infraestructures digitals són febles, per exemple, zones on la gent ha volgut aprofitar el teletreball, però on hi ha moments del dia que és pràcticament impossible. Un primer aspecte necessari és potenciar les infraestructures digitals. I després un nou model fiscal incloent serveis públics bàsics com salut o educació. Tot això no es porta a terme, perquè per l'administració és més còmode que un nen d'un poble es desplaci cada dia 100 quilòmetres i no que el professor sigui el que es desplaci els 100 quilòmetres a fer classes als pobles. De la mateixa manera la figura de la medicina rural.

Moltes gràcies

L'INSTITUT AGRÍCOLA

CATALÀ DE SANT ISIDRE

*Associació d'Empresaris Agraris
des de 1851*

institutagricola.org
xarxanatura2000.com
ladrecera.com

Notícies breus de l'Institut Agrícola

Tot seguit informem d'algunes de les darreres actuacions dutes a terme per l'Institut Agrícola

L'Institut Agrícola ha participat en la consulta de la Unió Europea sobre despeses relatives a la cadena alimentària (2014-2020)

La Unió Europea duu a terme constantment consultes públiques, adreçades als ciutadans, entitats o organitzacions, sobre les seves polítiques o sobre noves normatives. En totes aquelles que afecten, o poden interessar al sector agroalimentari, l'INSTITUT AGRÍCOLA hi participem.

Recentment va fer la consulta sobre quines despeses relatives a la cadena alimentària haurien de prioritzar els organismes comunitaris. I sobre aquest tema vam traslladar-li **la necessitat de reforçar els programes de reconeixement i mesures fitosanitàries d'emergència per a lluitar contra la presència de plagues**, així com el reforç de les activitats BTSF —Millor Formació per a Aliments Segurs, en el seu acrònim en anglès.

Cal destacar que Europa no ha resultat immune a la introducció de noves plagues i malalties en l'anterior període de referència, afectant de manera greu a produccions europees com ara els cítrics —per exemple amb la taca negra o el cotonet de Sud-Àfrica—, l'olivera —amb la *Xylella fastidiosa*— i l'ametller. Particularment a la zona mediterrània.

Constatem que operadors internacionals deriven l'entrada de mercaderies —particularment les agroalimentàries— a ports europeus on detecten que la pressió dels controls o el coneixement associat a aquestes produccions és menor. Aquest seria el cas ja denunciats dels cítrics. Per la qual cosa cal reforçar les activitats BTSF a nivell d'inspecció duanera.

D'altra banda **en relació als laboratoris de referència i al control de substàncies fitosanitàries dels productes importats, constatem que tan sols s'analitzen determinades produccions que han generat alertes en el mecanisme RASFF** —Sistema d'Alerta Ràpida per Aliments i Pinsos, en el seu acrònim en anglès. Aquells no prenen en consideració la necessitat d'analitzar la presència de determinades substàncies prohibides al no entrar en els barems de risc. Per la qual cosa cal reforçar aquest aspecte i analitzar tots els productes importats.

Així, per exemple, dins l'anterior període de referència, en les importacions d'avellana procedent de Turquia que

es realitzen a través d'Alemanya sovint els laboratoris de referència no analitzen la presència de substàncies fitosanitàries prohibides a la Unió Europea, atès que no existeixen alertes sanitàries prèvies i es consideren com de risc baix.

No obstant això, **el fet que no s'analitzin és justament el que comporta que no es generin alertes sanitàries** i atès que, de ser presents aquestes substàncies no generarien una intoxicació aguda, això reforça la falsa idea de seguretat.

Cal recordar que l'efecte a mig-llarg termini de substàncies cancerígenes, disruptors endocrins i altres substàncies d'efectes similars —presentes en substàncies fitosanitàries restringides als productors europeus però autoritzades per les autoritats d'altres països— no pot ser associat a un producte consumit o transformat en el curt termini. Motiu pel qual el control en laboratori d'una mostra prou representativa de les mercaderies agroalimentàries importades ha de ser una part essencial del control fitosanitari de la cadena alimentària i un aspecte essencial a reforçar en el programa de despeses.

L'INSTITUT AGRÍCOLA no acceptem que els productes agrícoles produïts a la Unió Europea hagin de complir amb uns estàndards molt exigents i anar adaptant-se a les exigències de la nova política de "la granja a la taula" i, mentrestant, cada vegada hi ha més alertes sanitàries en les produccions procedents de països tercers —Egipte, Turquia, Xina, Argentina, Sud-Àfrica, etcètera—, les quals haurien de ser rebutjades i evitar la seva entrada en el mercat comunitari per no complir aquells requisits.

La seguretat alimentària és un pilar fonamental del sector agroalimentari comunitari, i el consumidor ha de tenir la tranquil·litat i seguretat que tots els aliments que procedeixen de fora de la Unió Europea compleixen amb els estàndards sanitaris establerts, tant pels països d'origen com el de destí. D'altre manera, si només es controlen i analitzen determinats productes, o només unes ínfimes quantitats del que s'importa, realment aquella seguretat no pot ésser de cap manera present. I això no es pot permetre.

Participació en el procés per delimitar l'àmbit territorial LEADER en el marc del Pla estratègic de la Política Agrària Comuna 2023-2027

La iniciativa comunitària LEADER —vincles entre accions de desenvolupament de l'economia rural, en el seu acrònim en francès— va ser posat en marxa per la Unió Europea com un programa per a lluitar contra el despoblament del medi rural, a través de la diversificació de l'economia mitjançant la participació activa de la població interessada, de les empreses, de les associacions i de l'administració de les zones rurals beneficiàries.

Durant el mes de juliol el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural ha dut a terme la consulta pública sobre la proposta de delimitació de l'àmbit territorial on s'aplicarà LEADER, en el període de programació de la Política Agrària Comuna (PAC) 2023-2027.

La proposta s'orienta en afavorir la concentració dels beneficis del programa en els municipis de menys població i densitat, de pitjor comportament demogràfic, de més gran dependència de l'agricultura, i en l'ocupació, així com en aquells que es trobin més allunyats dels principals centres de serveis. Però dins la proposta l'INSTITUT AGRÍCOLA varem entendre que calia la inclusió de dos municipis més:

• Gimenells i el Pla de la Font (Segrià)

Gimenells i el Pla de la Font compleix amb tots els requisits excepte la continuïtat territorial amb l'actual zona LEADER. Succeeix, però, que la proximitat al municipi de Lleida, i la forma dels termes municipals, fa gairebé impossible la seva inclusió. Per bé que per la resta d'indicadors estarien molt per damunt que els d'altres zones ja incloses. En aquest cas proposem superar el requisit de la continuïtat territorial atenent al fet que té continuïtat amb la zona LEADER d'Aragó.

• Viladasens (Gironès)

Viladasens no ha entrat en estar dins la comarca del Gironès. Però compliria amb els requisits, inclosa la continuïtat territorial: Població de 200 habitants —inferior a 5.000; Una densitat de 12,7 hab/km² —per sota de 90, que és el límit; Limítrof a la zona LEADER —termeneja amb Bàscara (Alt Empordà); i és un micropoble. Amb aquestes dades hauria d'haver entrat a l'estudi, doncs es tracta d'un micropoble amb problemàtica entremig i continuïtat territorial, motiu pel qual hauria de ser acceptat.

Eleccions als Consells Reguladors de les Denominacions d'Origen Protegides i de les Indicacions Geogràfiques Protegides 2021

Els òrgans de govern de les indicacions geogràfiques tenen un període d'elecció de quatre anys. Durant l'any 2021 es convoquen les eleccions als consells reguladors de les dinou indicacions geogràfiques següents:

Procediment general (més de 300 inscrits):

- **DOP:** Arròs del Delta de l'Ebre, Avellana de Reus, Les Garrigues, Mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya, Oli de l'Empordà, Oli de Terra Alta, Oli del Baix Ebre-Montsià, Siurana.

Procediment especial (300 o menys inscrits):

- **DOP:** Fesols de Santa Pau, Formatge de l'Alt Urgell i la Cerdanya, Les Garrigues, Mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya, Mongeta del Ganxet.
- **IGP:** Calçot de Valls, Gall del Penedès, Llonganissa de Vic, Patates de Prades, Pollastre i Capó del Prat, Poma de Girona, Torró d'Agramunt, Vedella dels Pirineus Catalans.

La convocatòria a eleccions es va dur a terme el 31 de maig de 2021. Durant el mes de juny es van exposar al públic els censos i durant el mes de juliol s'han pogut presentar candidatures. Pel cas que només es presenti una candidatura es proclamaria directament entre setembre i octubre, i, sinó, es durien a terme eleccions entre finals de setembre i principis d'octubre.

L'INSTITUT AGRÍCOLA és present en aquest procés electoral en nom de la patronal FOMENT DEL TREBALL, en representació dels productors i de les empreses elaboradores. Conseqüentment hi tenim representant tant a la Junta Electoral Central, com a algunes de les Juntes Electorals de les DOPs i IGP's citades.

ELECCIONS 2021 CONSELLS REGULADORS INDICACIONS GEOGRÀFIQUES DE CATALUNYA

DENOMINACIÓ D'ORIGEN
PROTEGIDA (DOP)

INDICACIÓ GEOGRÀFICA
PROTEGIDA (IGP)

Presentació d'al·legacions a l'Avantprojecte de llei d'actualització, incorporació i modificació de determinats articles del Codi Civil de Catalunya

Durant el mes de juliol es va sotmetre a informació pública l'avantprojecte de llei de modificació d'alguns articles del Codi Civil de Catalunya. Codi que recull i compila tota la normativa civil bàsica pròpia de Catalunya en un total de sis llibres. I respecte dels quals, ja en el moment de preparació i tramitació del Llibre Sisè, relatiu a les obligacions i els contractes, l'INSTITUT AGRÍCOLA vàrem presentar propostes —entre 2014 i 2016. Totes elles vinculades directament amb els contractes sobre objecte aliè: contractes de conreu (article 623) i el contracte d'integració (article 625). En resum, les propostes presentades ara han estat referides a:

- **Règim jurídic dels contractes de conreu (article 623-8)**

Sempre hem defensat fer prevaldre la llibertat contractual de les parts. L'article 1.255 del Codi Civil ja estableix aquest principi de l'autonomia de la voluntat dels contractants. Així mateix, l'article 111-6 del Codi Civil de Catalunya també determina, com un dels principis propis del nostre ordenament, la llibertat civil —que permet l'exclusió o renúncia voluntària de l'aplicació de les normes.

Per tant, pel que fa als contractes de conreu, **creiem que cal donar lliure disponibilitat a les parts — propietari i conreador— per a que pactin tot allò que vulguin, sempre que es respectin unes mínimes condicions d'ordre públic.** Però s'ha de defugir d'imposar terminis, formes i continguts. La Llei només ha d'actuar quan les parts no hagin previst res al tema que es plantegi.

Actualment molts propietaris de finques o explotacions agràries no volen llogar-les per que es veuen sotmesos a una normativa molt restrictiva i impositiva: una durada mínima considerable, drets d'adquisició preferent, etcètera. Tota ella coarta la seva llibertat. I el paisatge d'algunes zones agrícoles ho demostra clarament: multitud de camps romanen erms, sense cap mena d'activitat productiva. I això, amb una població que demanda cada dia més aliments, no pot acceptar-se.

La regulació del Codi Civil de Catalunya, respecte dels contractes de conreu, ha de ser l'adient per a incentivar les contractacions entre els particulars, així com incrementar la rendibilitat de les explotacions agràries. La normativa actual respon, en canvi, a un model antiquat i restrictiu.

Conseqüentment, senzillament, proposem que l'apartat 1 de l'article 623-8 tingui el següent redactat:

“Els contractes de conreu es regeixen pels pactes convinguts entre les parts contractants, sempre que no sigui contrari a l'ordre públic i a la moral. Supletòriament, és aplicable la resta de disposicions d'aquest Codi i l'ús i el costum de la comarca.”

- **Contractes de custòdia del territori (article 623-34)**

Demanem la seva derogació i desaparició del Llibre Sisè. Això és necessari donat que els referits contractes no respecten els principis bàsics de les relacions contractuals, basats en un conjunt de drets i obligacions per ambdues parts, ni garanteixen suficientment el principi de seguretat jurídica. Així mateix, tampoc existeix una definició jurídica d'aquests contractes, ni els elements que els conformen.

En aquest tipus de contracte es generen un nombre molt elevat d'obligacions per al propietari, sense que hi hagi cap tipus de contraprestació real i ajustada al Dret. Per tant, la bilateralitat que hauria d'existir, amb drets i deures per ambdues parts, no es dona. Tampoc està clara quina figura jurídica contractual és ni el seu objectiu. Pel cas que realment algun propietari de finca vulgui contractar, vinculant-se amb una altre persona o entitat, disposa ja d'altres formes jurídiques per a fer-ho, molt més clares i consolidades.

- **Contractes de compravenda de farratges amb destinació a la seva transformació (deshidratació)**

La compilació del Dret Civil Català ha de ser única, evitant, tant com sigui possible, la dispersió de la normativa. Per tant, pel que fa a la regulació dels contractes privats dins el món agrari, han d'estar tots en un sol cos legal. Pel que fa als **contractes de compravenda de farratges, cal esmentar que a Catalunya n'hi ha una quantitat important d'ells** —a les terres de Lleida n'hi ha centenars. I des de sempre aquest ha estat un tracte que queda fora de l'aplicació de la normativa civil catalana i es regeix per una normativa administrativa estatal —Llei estatal 2/2000 reguladora dels contractes tipus de productes agroalimentaris i una Ordre Ministerial anual que homologa el contracte tipus de compravenda de farratges amb destinació a la seva transformació. Aquest contracte, creiem, s'ha d'incloure dins el Codi Civil de Catalunya, **adaptant-lo a les particularitats del nostre país.** La pròpia Llei estatal citada així ho permet en la seva Disposició Addicional Primera.

La estanflación de las rentas familiares: el gran riesgo post-COVID

La desaparición de las políticas de rentas, como los Ertes, afectará a las familias

Los datos que se publican cada mes de inflación apuntan a un encarecimiento de la cesta de la compra que puede prolongarse y recrudecerse en los próximos meses. A estas alturas de año, seguir pensando que la subida del IPC por encima del 3% es transitoria, carece de realidad. Si bien la inflación subyacente se mantiene en niveles similares a la media de los últimos años (0,7% frente a una media del 1% de los últimos 5 años), la escalada de precios energéticos, alimentarios, de bienes industriales intermedios y de bienes de consumo duradero, va a acabar trasladándose de forma asimétrica al conjunto de los precios de la economía

Pero si hay un lugar especialmente afectado, éste es la renta disponible de las familias españolas, la cual se ve doblemente afectada: por un lado, por la escalada de la inflación, pero por otro lado, por su escasa o nula capacidad de reacción al alza para compensar la pérdida de poder adquisitivo tanto por la situación económica como especialmente por el mercado de trabajo. En este sentido, un estancamiento significativo de la renta disponible nominal acompañado de una caída de la renta real, por mucho ahorro que se haya podido acumular durante el confinamiento de 2020, reduce drásticamente el potencial de recuperación de la economía española.

Pensar que una subida del IPC por encima del 3% es transitoria, carece de realidad

A diferencia de otras crisis anteriores, las medidas de compensación laborales y de rentas puestas en marcha por los Gobiernos (incluido el español) han evitado un desplome de la renta disponible de la magnitud y correlación de en ocasiones anteriores. Concretamente, según los datos publicados por Eurostat, las familias españolas, francesas e italianas han visto mermada su renta nominal en un 4% promedio interanual frente al estancamiento en Alemania o Portugal o incluso un crecimiento cercano al 3% en Holanda. Sólo los ERTE y exenciones de cotizaciones sustituyeron en términos promedio el 50% de las rentas perdidas de los trabajadores frente al 70% promedio en Alemania o el 100% en Holanda.

Consumo

Todo ello unido al desplome del gasto en consumo final de los hogares (-12,1% interanual en 2020 en el caso de España), generó una bolsa de ahorro repartida de manera muy asimétrica con fuerte concentración en las cohortes de población de edad más avanzada y, por tanto, con una demanda de ahorro motivo precaución más acentuada. Esta situación es netamente transitoria a tenor de los datos de la Contabilidad Nacional Trimestral de los Sectores Institucionales correspondiente al segundo trimestre de 2021. La normalización del consumo final de las familias reduce drásticamente la tasa de ahorro, mientras que la normalización de las rentas salariales y de otra naturaleza no llega en la misma proporción.

Si estuviésemos en un escenario de recuperación vigorosa y buenas perspectivas de mercado laboral, la escalada inflacionista sería más asumible y la renta real tanto actual como esperada no sufriría de la misma

forma. Sin embargo, la desaparición paulatina que se irá viviendo de las políticas de sostenimiento de rentas (ERTEs, bonificaciones de cotizaciones, ayudas directas...) afectará de una manera extraordinaria a los hogares, habida cuenta de que tenemos una bolsa estructural próxima a los 450.000 trabajadores en ERTE (muchos han salido con motivo estival pero que probablemente volverán entre septiembre y octubre) y una negociación salarial que aunque presione al alza con cuestiones como el SMI, no significarán una revalorización sustancialmente por encima de la tasa de inflación si las empresas no generan beneficios que sostengan los incrementos salariales.

Desigualdad

Además, se puede añadir un elemento triplemente perjudicial para la estancación de la renta familiar que es una creciente desigualdad de renta y riqueza según quién ha conservado salarios y empleo y quién no ha podido. La expansión monetaria ha provocado un indudable efecto positivo sobre los índices bursátiles, provocando una inflación de activos financieros que se traduce tanto en un incremento de patrimonio como en un incremento de rentas vía mayor reparto de dividendos. También, aunque en menor medida, está experimentando este mismo fenómeno el universo de activos reales, empezando por la vivienda.

En este sentido, los deciles más altos de renta con una proporción de rentas del trabajo vs. rentas del capital a favor de las segundas y un incremento del valor de los activos no tanto por mayor ahorro vía salarios sino vía inflación de índices y bonos, experimentan un shock de riqueza muy positivo y transitorio. Sin embargo, en aquellas familias cuyos ingresos dependen fundamen-

Muchos de los trabajadores han salido del Erte de forma temporal, y volverán de nuevo

talmente de las rentas del trabajo y su patrimonio está basado esencialmente en inmuebles que no generan rentas y en cuentas corrientes que no generan ningún tipo de rentabilidad, no existe tal shock positivo. Por consiguiente, la diferencia en porcentajes sobre el total entre los que sí ganan y los que no lo hacen está creciendo de una forma extraordinaria.

En suma, la desigualdad es la tercera pata de este trípode de riesgos. La estructura de consumo también tiene dentro de sí una fuente de desigualdad, que es la de consumo, donde el tipo de bienes de consumo más comprados por las rentas bajas son los que más están sufriendo la inflación (materias primas básicas, alimentos y energía, entre otros). Sólo el componente energético oscila entre 1,5 y 2 puntos en total del presupuesto familiar según la renta del hogar. Poner soluciones tempranas y enfocar bien el análisis de la inflación puede evitar un mayor daño sobre las familias.

Javier Santacruz, Economista
Cap del Servei d'Estudis de l'Institut Agrícola

Publicat a El Economista 31/08/2021

Amb bona llet, es viu millor

El Laboratori Interprofessional Lleter de Catalunya (**ALLIC**), garant de la qualitat de la llet i els productes làctics, impulsa “**La bona Llet**”, a demanda del sector. Una iniciativa que vol posar en valor la llet i els seus derivats i un punt de trobada on es pretén garantir la traçabilitat, qualitat i seguretat de la informació que circula sobre la llet i els productes làctics de Catalunya i de més enllà.

Bones pràctiques

Tothom té una responsabilitat en la cadena alimentaria, des de l'alimentació i la cura del bestiar fins a l'acte de consum, amb les nostres decisions de compra.

Benestar animal

El sector veterinari i de producció de llet té un gran respecte pels animals. Per això, dediquen bona part de la seva vida a vetllar pel benestar del seu bestiar.

Sostenibilitat

Qualitat, proximitat i responsabilitat social, econòmica i mediambiental son valors intrínsecs de les empreses que treballen pel sector lleter a Catalunya.

Innovació i emprenedoria

Empreses, centres d'investigació i consumidors/es treballen conjuntament per desenvolupar idees innovadores i generar projectes disruptius, de la mà de facilitadors experimentats.

Qualitat i seguretat alimentària

El Laboratori Interprofessional Lleter de Catalunya (ALLIC) és una eina essencial per garantir la seguretat alimentària exigida i poder posar a les nostres taules els millors productes. El control de tot el procés de producció, des de l'obtenció de la matèria primera fins a la distribució del producte acabat, resulta clau per garantir la qualitat “**de la granja a la taula**”.

És cosa de tothom

“La bona llet” representa els interessos comuns de totes les parts implicades en la cadena de valor de la llet i els seus derivats, des del seu origen Fins a les nostres taules.

Per això, el Laboratori Interprofessional Lleter de Catalunya (ALLIC) analitza a diari mostres de la llet produïda a Catalunya, per garantir-ne la seva qualitat i traçabilitat.

+ Aliments rics en fibra, aliments frescos, locals i de temporada, espècies i herbes aromàtiques, menjar a taula i amb moderació
- Sal, greix d'origen animal, sucres, aliments precuinats

Piràmide de l'alimentació saludable

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública
de Catalunya

PAAS Pla Integral per a la Promoció de la Salut mitjançant l'Activitat Física i l'Alimentació Saludable

Una ració equival a...

- 1 got de llet de 200 ml.
- 2 iogurts naturals no ensucrats
- 60 g. de formatge fresc o 30 g. de semi-curat/curat

Entre els aliments de consum diari es troben els làctics (llet, iogurt, formatge), d'1 a 3 racions al dia

1 got (200 ml.) llet sencera, semi o desnatada	1 iogurt (125g.)	60 g. formatge fresc tipus burgos	30 g. formatge semicurat o curat
= 240 mg. Ca	= 150 mg. Ca	= 112 mg. Ca	= 180-270 mg. Ca

Fonts de calci equivalents a un got de llet

- 480 g. de sardines
- 260 g. de bròquil
- 170 g. de cigrons crus (425 g. de cigrons cuits)
- 96 g. d'ametlles

La llet i els productes làctics són una bona font de calci de la dieta a qualsevol edat

Hablamos con el psiquiatra Luis Rojas Marcos, «El cerebro necesita recuperarse, vamos a tardar al menos un año en evaluar bien los efectos de la pandemia»

La pandemia dejará huella en la salud mental, pero los psiquiatras necesitarán tiempo para calibrar las consecuencias. Hablamos con uno de los más prestigiosos, sobre el dolor, la incertidumbre y los efectos positivos del crecimiento postraumático.

Elena Castelló

Lo primero que dice el psiquiatra Luis Rojas Marcos (Sevilla, 1943) cuando termina la entrevista es gracias por escucharme, con una mezcla de modestia y practicidad. Hablar ayuda explica, al hablárnos nos vamos oyendo, y eso te ayuda a elaborar, te desahoga. Es el hábito del investigador, que no deja de poner en cuestión lo que va diciendo, de buscar la manera de redondear sus reflexiones. Y así es su conversación, un largo río en el que sosegadamente desentraña datos, pensamientos, análisis. Pocos sabios comparten con tanta naturalidad una carrera tan exitosa.

Profesor de la Universidad de Nueva York, lleva 52 años en Estados Unidos, donde fue director del Sistema Psiquiátrico Hospitalario Municipal de Nueva York, desde 1982 a 1992; responsable de los Servicios de Salud Mental, Alcoholismo y Drogodependencias, hasta 1995; y presidente del Sistema de Hospitales Públicos hasta 2002. Hoy escribe, investiga y da clases. La pandemia nos ha permitido aprender mucho, asegura

Estos días hay dos palabras que se han usado muchísimo. Una es incertidumbre y la otra cambio. ¿Cree que verdaderamente la pandemia nos va a cambiar

Cambio va a haber. En primer lugar, uno positivo, basado en lo que hemos aprendido, en cómo la sociedad se va a preparar para la siguiente pandemia, que llegará un día. Hemos aprendido mucho también sobre la importancia de dar información fiable y clara, algo que no ha habido ni en EE.UU. ni en Europa.

¿El sufrimiento nos hace mejor personas? No, no es el dolor lo que te hace mejor, el sufrimiento no es útil para nada. Pero va a haber un cambio relacionado con el trauma que ha supuesto, con no poderse despedir a los seres queridos. Esos traumas van a requerir un proceso de duelo y superación, de flexibilidad y resistencia, lo que se llama resiliencia. Y va a suceder un cambio muy importante: un 40% de la población va a tener un crecimiento postraumático.

¿En qué consiste?

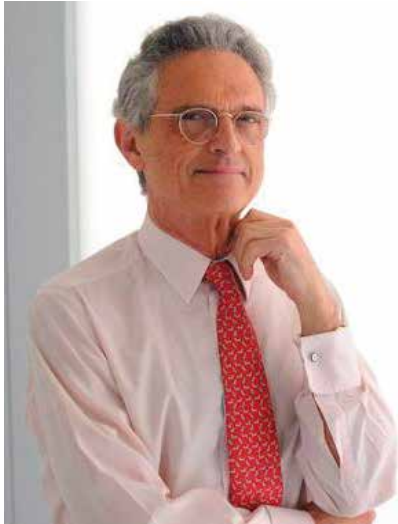
Está en la lucha por superar esta pandemia y los efectos físicos, psíquicos, sociales, económicos que ha provocado. En esa lucha mucha gente descubre cualidades, en ellos mismos o en otros, que no conocían. Todavía no hemos llegado ahí, pero tiene que pasar. Está demostrado que, cuando beneficias a otros, te beneficias. Ayudar a otros nos ayuda a resistir el pánico y la parálisis. Una respuesta común de los supervivientes es: Intenté ayudar al que estaba a mi lado y salimos. Es otro aprendizaje. Pero la pandemia tiene que pasar para que nos demos cuenta de qué nos hizo mejores personas, de qué nos ayudó a valorar lo que antes no valorábamos.

¿Qué hay de la incertidumbre?

Los seres humanos la llevamos mal. Hace un siglo, cuando la esperanza de vida era de 40 años, se llevaba mejor, porque no sabíamos cuánto íbamos a durar. Hoy, resquebraja el sentido de futuro. Si escuchamos a la gente hablar, más de la mitad de lo que dicen tiene que ver con lo que van a hacer mañana, cuando los hijos crezcan, cuando llegue el verano. Y no poder hablar así afecta a la estabilidad física, psicológica y social, que es como define la OMS la salud mental. Que la pandemia esté durando tanto lo vuelve más complicado. Es como el dolor crónico, que afecta a la mente mucho más que el agudo.

¿Qué problemas de salud mental han detectado por la pandemia?

Hemos visto un impacto estremecedor. La vulnerabilidad y la incertidumbre van unidas al miedo y la ansiedad. Ha habido un aumento de depresiones profundas, personas que pierden la ilusión por vivir. En EE.UU. y en Europa ha aumentado el suicidio en todas las edades, sobre todo, entre los 30 y los 60 años. Y los conflictos familiares y sociales, la violencia o el uso y abuso de sustancias.

¿El hospital da miedo ahora? Sí. Las unidades de pediatría estaban vacías, los padres tenían miedo, venían cuando era una urgencia. Hemos visto un retraso en la atención, las personas llegaban al hospital en situaciones extremas. En psiquiatría, el retraso en casos de depresión o ansiedad ha sido trágico en muchos de ellos.

¿Cómo cree que se ha gestionado la pandemia?

En EE.UU., y por lo que me cuentan también en Europa, la gestión ha dejado mucho que desear. Ha habido falta de preparación y mensajes confusos. La gestión se llevó mal y se reflejaba en la comunicación, que pasaba de "aquí no pasa nada" a "esto es terrible". Cuando hablaban los responsables de salud desarrollaban credibilidad positiva, pero luego venían otros líderes sociales, políticos y religiosos, y decían que era un cuento. Muy mal.

¿Hay cosas que se hicieron mejor en Europa que en Estados Unidos?

Desde allí se ha visto Europa más consistente, con menos extremismos. Allí coincidió con la muerte de George Floyd, que añadió resentimiento, conflicto, desconfianza hacia los líderes. Esa conmoción social en Europa no sucedió, aunque las discusiones también socavaron la confianza en sus líderes.

¿Qué precio pagarán los adolescentes que se han visto encerrados?

Consecuencias va a tener indudablemente, pero la intensidad dependerá de los recursos que tengan. ¿Tienen familia estable, un grupo de amigos y apoyo social que les ayude a superar el duelo, a empezar la vida? Si no, van a pasarlo muy mal. Pero todos van a tener que superar dos años sin el apoyo educacional habitual.

¿Qué va a pasar con los más vulnerables?

Algunos no lo podrán superar desafortunadamente, porque quizá hayan entrado en el mundo del alcohol o la droga. Y otros lo van a superar con el tiempo. Cuando muere un ser querido, hay que pasar por un duelo. En psiquiatría calculamos que es de entre nueve y 12 meses. Quien sigue con el duelo después de un año, probablemente necesita ayuda. El cerebro necesita un periodo para recuperarse, vamos a necesitar por lo menos un año o año y medio para evaluar los efectos.

¿Quiénes más se quedarán por el camino?

Tenemos una capacidad cada vez mayor de superar las cosas, pero eso no quiere decir que no haya víctimas, físicas, psicológicas y sociales, gente que ha perdido la esperanza o ha entrado en el mundo de la adicción, del rechazo, de conflictos con o sin violencia. El precio será alto. Ya lo estamos viendo, los miles de personas que no tienen que comer, que han perdido los ahorros, el trabajo...

¿Le damos la importancia que tiene a la salud mental?

Se ha avanzado mucho, pero sigue siendo la hermana pobre. Dentro de la medicina, incluso, al psiquiatra se le mira un poco diferente, aunque vamos mejorando.

¿Al enfermo mental se le sigue demonizando?

Sin duda. Cambiar esta imagen requiere siglos. Y está cambiando, pero la gente aún dice: Al psiquiatra no voy porque no quiero que piensen que tengo debilidad de carácter. En Nueva York la psiquiatría se empieza a ver como una especialidad a la que hay que recurrir. Pero mucha gente no recibe la ayuda que necesita por miedo al qué dirán.

¿Qué es lo que más preocupa a los psiquiatras, la depresión o las adicciones?

Nos preocupa el cerebro, que es el órgano del que menos conocemos. Solo en los últimos 40 años hemos conseguido una forma de entenderlo mediante el TAC. Y todavía estamos descubriendo la relación entre cambios en el cerebro y psicológicos. Nos preocupan enfermedades nuevas, como la anorexia, que hace estragos, o la bulimia, que se convierte en una obsesión tal que interfiere con todo. Está la obesidad y el trastorno por **déficit de atención**, que aún se discute. Esas enfermedades no las entendemos del todo y cada día son más frecuentes. Y trastornos para los que no hemos conseguido solución, como la esquizofrenia o el trastorno bipolar.

¿Cuál es el mayor reto al que se enfrenta la psiquiatría del futuro?

Crear la conciencia de enfermedad en el enfermo, y la sociedad no ayuda. Hay enfermos, con síntomas, que aún dicen que no les pasa nada. Tener conciencia del dolor mental motiva para recibir tratamiento

Relat
Recerca
Reflexió
Realitat
Resposta
Revista

**Per gaudir, entendre i aprendre.
Les revistes t'acompanyen sempre, per fer camí.**